

רפי יונה ("יון")

בן שמואל וצפורה. נולד ב-12.8.1902
בחרסון, רוסיה. בן 11 בארצה ללמוד
בגימנסיה "הרצליה". בפרוץ מלחמת-
העולם הראשונה נותק מהוריו ופסקה
התמיכה. הפסיק לימודיו ומאז היה
לאדם העומד ברשות עצמו. החל
עוסק בשמירה במאורעות תר"ף-תרפ"א
כשאירגן את נערי הגימנסיה לשמירה
בנוה-שלום. אחר-כך שמר בפרדסי
גולדברג ברמת-גן, בהרטוב וביהודה.

שנים אחדות היה שומר המושבה רמת-גן. חלם על חידוש מסורת-
הרועים העברית וב-1927 יסד את קבוצת הרועים בשייך-אברק. ידע
את השפה הערבית על בוריה ואת מנהגי השכנים, תירגם כמה משירי
הרועים הערבים וטיפח את שירי הרועים העברים העממיים. במאורעות
תרפ"ט אירגן את השמירה בעמק יזרעאל המערבי ועמק זבולון. עמד
בראש הודפי ההתקפה על שייך-אברק. במאורעות תרצ"ו ניהל קורס
מדריכים לנשק קל והדריך עשרות מפקדים ברחבי הארץ. פיקד על
מארבים בסביבות חיפה ויערות-הכרמל. אחרי הטבח בטבריה אירגן את
הגנת העיר, הצליח להחזיר את אמון הציבור ב"הגנה". אחר-כך שימש
מפקד גוש בדרום, מפקד נפה בצפון, ולבסוף — קצין המטכ"ל בתפקידי-
ארגון שונים. בימי המאבק נגד השלטון הבריטי מונה קצין זהירות
ובטחון ארצי. לאחרונה נטל על עצמו את הטיפול באסירי ה"הגנה".
נפל ב-19.12.1947 בדרך, בכביש ירושלים, בשעה שנסע לטפל
במשפטו של אחד מאסירי ה"הגנה". נקבר בקברות השומרים בגבעות-
זייד. הניח אשה, אהובה, ושלוש בנות.

שהובילוני אל אהלו, כי אמרתי: רק החרב תשפוט מי גדול בגבורה! ועתה לא נוכל להתמודד בקרב, כי עליכן באתי בצל קורתו; ואף זאת: מארחי הנדיב מצווה להגן על אורחו ולא יניף עלי חרב.

ישבנו שותקים, ונפשי עגמה עלי מאד. ויפן אלי האיש ויאמר:

«אמרת: הגבורה היא כוח; אמרת: הגבורה היא אומץ ונריוות, ולא היא. הגבורה היא סבלנות והתמדה; הגבורה היא עמידה של אורך-רוח!»

ואשאלנו ברוגזה: «מה תוכל ללמדני באורך-רוח?» ויאמר לי: «בואה וניוכח. שים אצבעך בפי ואני אשך, ואצבעי-שלי אשים בפיך ואתה תישך. נהדק השינים ונתקען באצבעות, והראשון אשר לא יעמוד ולא יבליג — הוא המפסיד!» הסכמתי למבחן, ושעה ארוכה ישבנו איש מול רעהו, חורקים שן ומהדקים, מתמודדים בסבל הכאב והעמידה בו, עד שלא עצרתי כוח עוד, פתחתי פי לשאוף רוח ומגרונני נמלטה אנחה. רק אז שיחרר אבו-זיידאן אצבעי, שהה רגע להדגשת נצחוני ופתח ואמר:

«ראה כי כלה כוחי זה מכבר. לו עמדת אתה עוד שניה אחת הייתי אני כורע ונאנח. אך אני אזרתי כוח והמשכתי לעמוד. ואילו אתה — נאנחת. וזהו סוד הגבורה!»

לפני חלב-גמלים, ערך המדורה והכין הקפה. אחר פרש המרבד ואישן, ושנתי ערבה עלי.

ויהי בהקיצתי לקח האיש את גמלו וישחטתו לעיני והוא מתנצל: «רחוק אני מביתי ולא אוכל להגיש לך בשר כבש או גדי-עזים כאשר אהבת. אין בידי אלא גמל-רכובי. אמרתי, אשחטנו ותאכל בשר לפני לכתך». ויערוך המדורה ויצלה הבשר.

הערב רד, ואנו יושבים, אוכלים הצלי ומסיחים. ויאמר לי האיש: «הו, אחא, ראיתי הסוסה והנשק, וחזות-פניך תעיד כי אחד מגיבורי-החיל ואנשי-השם אתה. חי אללה, כי תאמר לי מה שמך ומגמת פניך?»

קראתי בשמי וסיפרתי לאיש את השמועה שהגיעתני ומגמת פני. סיפרתי לו כי זה לי ימים רבים שאני תר אחריו ולא אדע מקומו.

חייך מארחי ואמר: «דבר זה — אין קל מעשותו. אני אוכל לבוא לעזרתך!»

שאלתיו במה יוכל לעזרני ויאמר: «הרי האיש לפניך!» התבוננתי על סביבי ולא ראיתי איש זולתנו.

ויקרא אלי האיש: «אני אבו-זיידאן, האיש שאתה מבקש».

לאחר שנוכחתי באמיתות דבריו התחלתי מקלל את רגלי

סוד הגבורה

רוח. ואקום ואצא לקראתו לבדי ואכהו מכות רבות, ואקח את נשקו וסוסתו, ואפשיטו את מדיו, ורק את נפשו נתתי לו שלל. ויהי בבואי למחנה פניתי אל הבחורים: "הנה האיש אבדה גבורתו נגדי, היחיד, ומה ראיתם לברוח ואתם הרבים?"

ויאמרו לי הבחורים: "מפני הפחד והאימה אשר תקפוננו. ואדבר להם על גאות-החיים וכבוד-האדם, והרווחה הנקנית בגבורה, אשר יגורו משנאיך סביב וירבו אוהביך תמיד.

מספר ימים שהיתי במקום, ואחכה לשודד ולהגבתו. אך הגיבור נעלם ולא הראה פניו. אזי המשכתי דרכי לשוטט בעולם הרחב.

ערב אחד נפגשתי באדם הרוכב על סוסה יפה וזריזה, פניו רעולים ורק עיניו נוצצות, וסוסתו צועדת ברוב זריזות וחוץ. עקבתי אחריו — ויהי בהתקרבו אלי קראתי: "עמוד!"

וישאלני: "מה רצונך?"

"את סוסתך והנשק", עניתיו.

"ואיך תקחם?" שאלני.

"בקרב!"

"אם כך", אמר, "שלוף חרבך וקח!"

שלפתי חרבי, נופפתיה, דירבנתי סוסתי ואתקדם מולו לפגוע בו. הכיתי, אך המכה פגעה ברוח — לא באיש ולא בסוסתו. הכיתי שנית, והוא שוב מתפתל ומתחמק, בלי שיד תשיגנו.

עשר פעמים התמודדנו, ולבסוף אמרתי לו: "הרי אני שודד ותיק, וכמוך עוד לא פגשתי!"

וישאל: "ומה תבקש עתה?"

"לא אבקש דבר, רק נלך יחד."

ויצע לי: "כרצונך, נלך!"

ואלך אתו, עד אשר למדתי זריזותו ותכסיסיו בקרב.

עברו שנים, ואני יושב בין אהלי שבטי. שמי יצא לתהילה ואורחות סוחרים מבקשות חסותי, מפרישות לי מס "אחזה", ורק לעתים אצא קצת עם הנערים ללמדם קשת ורומח.

ערב אחד באו עבדי סוחרים מן הצפון וסיפרו לי, כי שמועה מהלכת כי בעמק השרון משוטט איש-חיל, גיבור ואציל, העולה עלי בגבורתו, ושמו מהולל משמי פי כמה וכמה. לשמועה זו רגזתי מאד, מנוחתי נדדה עד שקמתי ואמרתי: "לא תשא הארץ את שנינו יחד. ארדה לשרון, אחפש את האיש ותשפוט החרב למי היתרון בעוז ובגבורה."

באתר הימים, בדרכי בשדה, גבר מאד תחום. עייף הייתי וצמא. והנה ראיתי אוהל נטוי, כאשר יטה עובר-אורח למצוא מחסה-מעט.

ואגש ואקרא: "שלום עליך, עבד-אלוהים, היש מקום באהלך להלך עיף, אשר הנחתי אללה עד ביתך?"

ויצא בעל האוהל לקראתי, קידם פני וקרא: "רד, ברוך-אלהים, וכיבדתך!" ירדתי מעל סוסתי והאיש מיהר והביא

לפני שנים, ואני צעיר אז ורענן, בעל תלתלים שחורים הגולשים על כתפי, סוסתי אין כמוה בכל הדרום, ונשקי אין דומה לו בכל "בתי-השער" שבסביבה. מטיל כידון הייתי, שולט ברומה, ויוצא בתחרויות-קרב נגד קבוצות שלמות; משוטט בערבה, מכיר כל דרך ושביל, וחומד משחק לקחת מלקוח משיריות הסוחרים העוברים למזרח.

ויהי היום ואני רוכב לי בואדי לאטי, והנה לפני יושב לו מי-שהוא מתחת לעץ. סוסתו רועה בקרבת מקום, נשקו תלוי על העץ והוא יושב שאנן, חרש קרבתי, כוננתי נשקי וקראתי: "הוי, היושב, עוזב סוסתך, הנח נשקך והסתלק מן המקום!" ויקרא אלי: "אין זה מן החכמה, וגם לא לכבודך הוא כי תשלול שלל בצורה כזו. אם יד לך בגיבורים נצא פנים אל פנים."

הקשבתי לדבריו ואמרתי: "הצדק עמך. קום, חגור נשקך, רכב וצא לקראתי."

וישאלני: "ומה אם בטרם אתכונן תבוא ותתקיפני?"

ואען לו: "באללה! תיבש ימיני אם אתקפך! אתה תרכב על סוסתך, תקח נשקך ותצא נגדי."

לאחר שנשבעתי אמר האיש: "בוא ושב עמדי, ולו גם חמישים שנה. אין לי נגדך ולא-כלום, ולמה ארצה להתקיפך? ואתה הן נשבעת שלא תפגע בי ושבועתך לא תחלל?" ויצחק לקראתי ויזמיני לרדת ולסעוד אתו.

רגזתי, אך לא ידעתי מה אעשה. הערים עלי והצליח. עזבתי לנפשו ורכבתי לדרכי.

כעבור זמן, ואני בדרכי לתור את המערב, הודמנתי אצל אחד השבטים אשר בשפלה. פניתי אל אוהל השיך ונתקבלתי בסבר פנים יפות. הקפה הוכן, שתינו אותו ואני שואל לשיך. ויאמרו לי: "עוד מעט ויבוא, אבל הוא דואב ומצטער."

שאלתי: "מה הצער?"

ויספרו לי, כי השבט נושא מס לשליט הסביבה, איש עריץ הנוהג שררה, לוקח מס-גולגולת וכופר-נפש, גובה מס-מרעה ומס-דרכים, וכאשר יתנו כן יוסיף ויתבע עוד ועוד. בני השבט היו לו לעבדים, והבנות — שפחותיו. בצרתם לא יעמוד להם וממצוקתם יתעלם. שודדים כי יתקיפום הוא מרחוק יעמוד, למשבתם יצחק ואת כבודם ישפיל עד לעפר. וכעת הנה חמד לעצמו את סוסתו של השיך, סוסת-רכבו ושעשועיו, אשר גידל באהבה. והשיך טוב בעיניו המוות מלהיפרד מסוסתו. והאיש עומד לבוא לקחתה ורבה המבוכה בשבט."

בשמעי את הדברים האלה אמרתי לעמוד להם בצרתם. ראיתי את בחורי השבט והם בעלי-קומה ובעלי-זרוע ואזרם את הדרך אשר תושיעם. יצאנו למארב אל פרשת-הדרכים ונצפה לבוא השודד. ויהי בהתקרב השודד — והוא איש חסון, בעל-בשר, רכוב על סוס אדיר, מסלסל בשפמו, מזעים פניו וכולו אימה — וימוג לב בחורי השבט, וישאו רגליהם וינסו לכל

רפין יונה ("יון")

בן שמואל וצפורה. נולד ב־12.8.1902
בחרסון, רוסיה. בן 11 בא ארצה ללמוד
בגימנסיה "הרצליה". בפרוץ מלחמת-
העולם הראשונה נותק מהוריו ופסקה
התמיכה. הפסיק לימודיו ומאז היה
לאדם העומד ברשות עצמו. החל
עוסק בשמירה במאורעות תר"ף—תרפ"א
כשאירגן את נערי הגימנסיה לשמירה
בנוה-שלום. אחר-כך שמר בפרדסי
גולדברג ברמת-גן, בהרטוב וביהודה.

שנים אחדות היה שומר המושבה רמת-גן. חלם על חידוש מסורת-
הרועים העברית וב־1927 יסד את קבוצת הרועים בשייך-אברק. ידע
את השפה הערבית על בוריה ואת מנהגי השכנים, תירגם כמה משירי
הרועים הערבים וטיפח את שירי הרועים העברים העממיים. במאורעות
תרפ"ט אירגן את השמירה בעמק יזרעאל המערבי ועמק זבולון. עמד
בראש הודפי ההתקפה על שייך-אברק. במאורעות תרצ"ו ניהל קורס
מדריכים לנשק קל והדריך עשרות מפקדים ברחבי הארץ. פיקד על
מארבים בסכיבות חיפה ויערות-הכרמל. אחרי הטבח בטבריה אירגן את
הגנת העיר, הצליח להחזיר את אמון הציבור ב"הגנה". אחר-כך שימש
מפקד גוש בדרום, מפקד נפה בצפון, ולבסוף — קצין המטכ"ל בתפקידי-
ארגון שונים. בימי המאבק נגד השלטון הבריטי מונה קצין זהירות
ובטחון ארצי. לאחרונה נטל על עצמו את הטיפול באסירי ה"הגנה".
נפל ב־19.12.1947 בדרך, בכביש ירושלים, בשעה שנסע לטפל
במשפטו של אחד מאסירי ה"הגנה". נקבר בקברות השומרים בגבעות-
זייד. הניח אשה, אהובה, ושלוש בנות.